

JÁSZALSÓSZENTGYÖRGY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1.	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ	5
2.	JÁSZALSÓSZENTGYÖRGY BEMUTATÁSA	8
3.	ÖRÖKSÉGÜNK	10
4.	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	25
5.	A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	42
5.1	ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	42
5.2	KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA	74
6.	JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK	81
7.	JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK	84

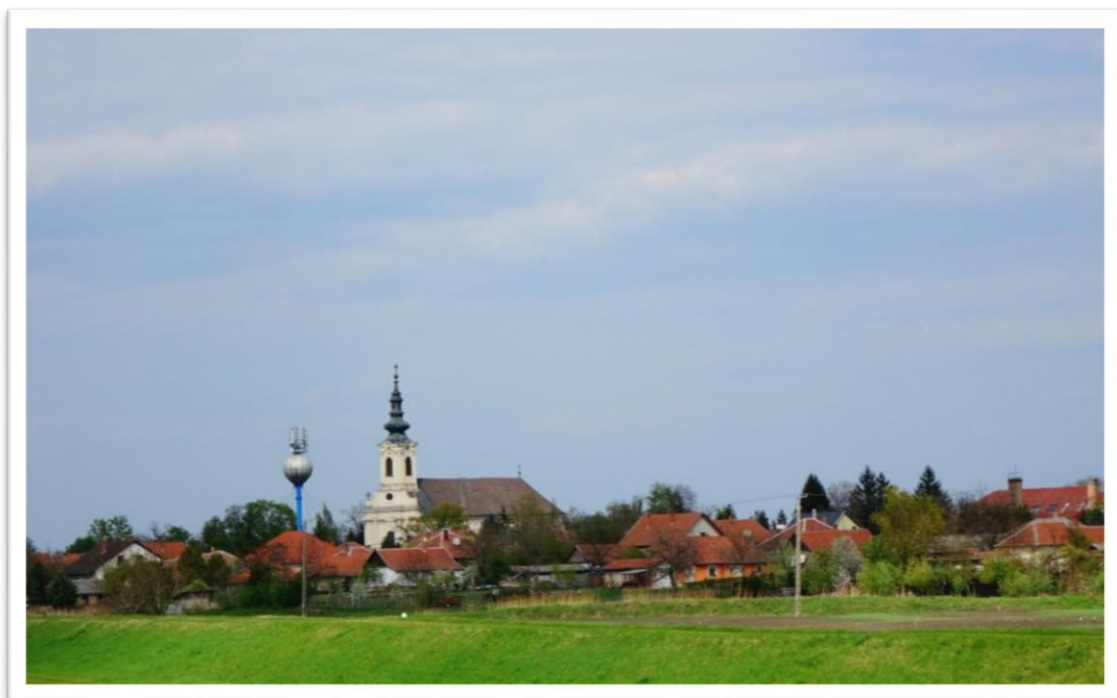
1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

*„ A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”
(Fekete István)*

A településképi arculati kézikönyv fő feladata a település karakterének megmutatása és ennek a fő karakternek a megőrzése érdekében olyan ajánlások összeállítása, amely garantálja, hogy a meglévő arculati elemek megőrzésre kerüljenek és a település tudatos fejlesztésével egy még szebb, még élhetőbb település jöjjön létre.

A településkép összetett fogalom, egyrészt jelenti azokat az épületeket, melyek meghatározóak, másrészt jelenti a közterületeket, az utcákat, tereket, parkokat, ami nélkül az épületek nem létezhetnek.

A kézikönyv bemutatja Jászalsószentgyörgy község természeti környezetét, épített örökségi és természeti értékeit, mindazon elemeket, melyek a településre jellemzőek.

A kiadvány segítséget szeretne nyújtani az építetőknek, akik itt szeretnék leélni az életüket és környezetbeillő, esztétikus házat álmodnak és ehhez minőségi környezetet szeretnének megteremteni. Segítség szeretne lenni a tervezőnek, aki igyekszik megvalósítani a megrendelője elképzelését oly módon, hogy figyelembe veszi az épített és természeti környezetet és olyan házat tervez, amely szemet gyönyörködtet, környezetbeillő és esztétikus.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelezőnek, azonban figyelembevételükkel elkerülhetjük, hogy a település karaktere megváltozzon, elősegítjük, hogy a kialakult jellegét megőrizze és erősítse azt.

A kézikönyv folyamatosan formálódik a létrejövő újabb és újabb épületek, műtárgyak, természeti környezet folyamatosan alakítják, bővítik tartalmát. A kézikönyv nem egy lezárt mű, a településen élők tevékenysége, az új építkezések, felújítások, átalakítások, a közterület rendezése folyamatosan változtatja tartalmát.

A kézikönyvben nem tudjuk feltárni a település teljes egészét, nem tudunk bemutatni minden épületet, de törekszünk a legjellegzetesebb, a település karakterét, arculatát meghatározó példákat bemutatni a teljesség igénye nélkül.

Célunk, hogy a kézikönyvet olvasó, lapozgató reális képet kapjon Jászalsószentgyörgyről és áttanulmányozva a kézikönyvet kibontakozzon előtte a településkép.

Ajánljuk mindazok figyelmébe akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is, akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket, és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. JÁSZALSÓSZENTGYÖRGY BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Jászalsószentgyörgy község Magyarország keleti részén, az Alföldön, Jász-Nagykun-Szolnok megyében található. A megyeszékhelytől, Szolnoktól 35 km-re fekvő település. A település belterületén keresztül halad a 32. számú országos másodrendű főút. A településközponttól kelet – nyugat irányban a 3226. jelű országos mellékút biztosít Jászládány felé kapcsolatot. A települést vasútvonal nem érinti.

A Jászság 84,5 és 101 m közötti tszf-i magasságú, enyhén D felé lejtő, túlnyomórészt folyóvizek által feltöltött síkság.

A kistáj középső része az alacsonyártéri szintű síkság orográfiai domborzattípusába sorolható; a vízrendezés előtt sekély tavakkal, mocsarakkal, apró szigetekkel volt borítva.

A felszíni formákat az alsószakasz jellegű folyóvizek feltöltő tevékenysége szabta meg. A felszínt a kanyargós

sekély holtmedrek, s a hozzájuk csatlakozó árterek uralják.

A Jászság az Alföldnek a pannontól napjainkig a legerősebben és legtartósabban süllyedő fiókmedencéje. Az É-ről érkező folyók (Zagyva, Tárna) a területre már finomabb üledékeket, túlnyomóan agyagot telepítettek.

A döntően szántók uralta kistáj vegetációját hajdan mocsarakkal, lápokkal, sekély tavakkal mozaikos puha- és keményfás ligeterdők uralták. A flórája a középhegységihez csak gyengén kötődik. Jelenleg szolonyec sziki legelők és rétek, alföldi mocsárrétek, kisebb mocsarak és a javarészt ültetvény jellegű származékerdők jellemzik, mindannyian igen fajszegények. A gyepekben a szikesedés kisebb mértékű.

Az álló- és folyóvizeket, csatornákat szalagszerű mocsarak és itt-ott enyhén szikes mocsárrétek kísérik, melyekben néhol tömeges a fátyolos nőszirmos és a réti iszalag.

A település igazgatási területén nemzeti parki terület nincs, azonban európai jelentőségű természetvédelmi területek megtalálhatóak.

Jászalsószentgyörgy külterületén különleges madárvédelmi területek és kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek találhatók, ez utóbbi a Jászalsószentgyörgyi erdő.

A település dél – nyugati határán található az 1850-ben telepített Vadas – park (1542/1 hrsz.) gazdag növényzettel, mely helyi védettséget élvez.

A település külterületén ex lege, a törvény erejénél fogva védett területek a kunhalmok.

A kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok.

A kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak.

A kunhalmok tájképi- és élővilág védelmi értékkel rendelkeznek. A terület természetes állapotára jellemző növénytakasúasok (pl.: lőszpusztagyep), vagy azok különböző mértékben degradált maradványai, valamint az ezekhez kötődő állatvilág maradhattak fenn a területükön. A kunhalmok természetesen kultúrtörténeti, régészeti, néprajzi stb. jelentőséggel is rendelkeznek, amelyek feltárásával, megőrzésével a kulturális örökségvédelem szakterülete foglalkozik.

Jászsósószentgyörgy igazgatási területén a Fekete – halom, a Zöld – halom, a Monyk – halom, a Nádas – halom, a Bogárzó – halom, a Fűzfa – dűlői – halom, a Lyukas – halom található.

A település népessége 3367 fő, mely az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat.

Korábban a lakosság jelentős része a mezőgazdaságból élt, azonban ez az arány mára jelentősen lecsökkent. A mezőgazdaságból élők a szántóföldi növénykultúrák mellett jellemzően vöröshagymát termesztnek.

Nagy hagyománya volt az állattartásnak, azonban az állatállomány száma is kevesebb lett.

A valamikori mezőgazdasági település mára mezőgazdasági – ipari településsé vált. Jászsósószentgyörgyön több vállalkozás is üzemel, melyek egy része telephely, egy része pedig szolgáltató vállalkozás.

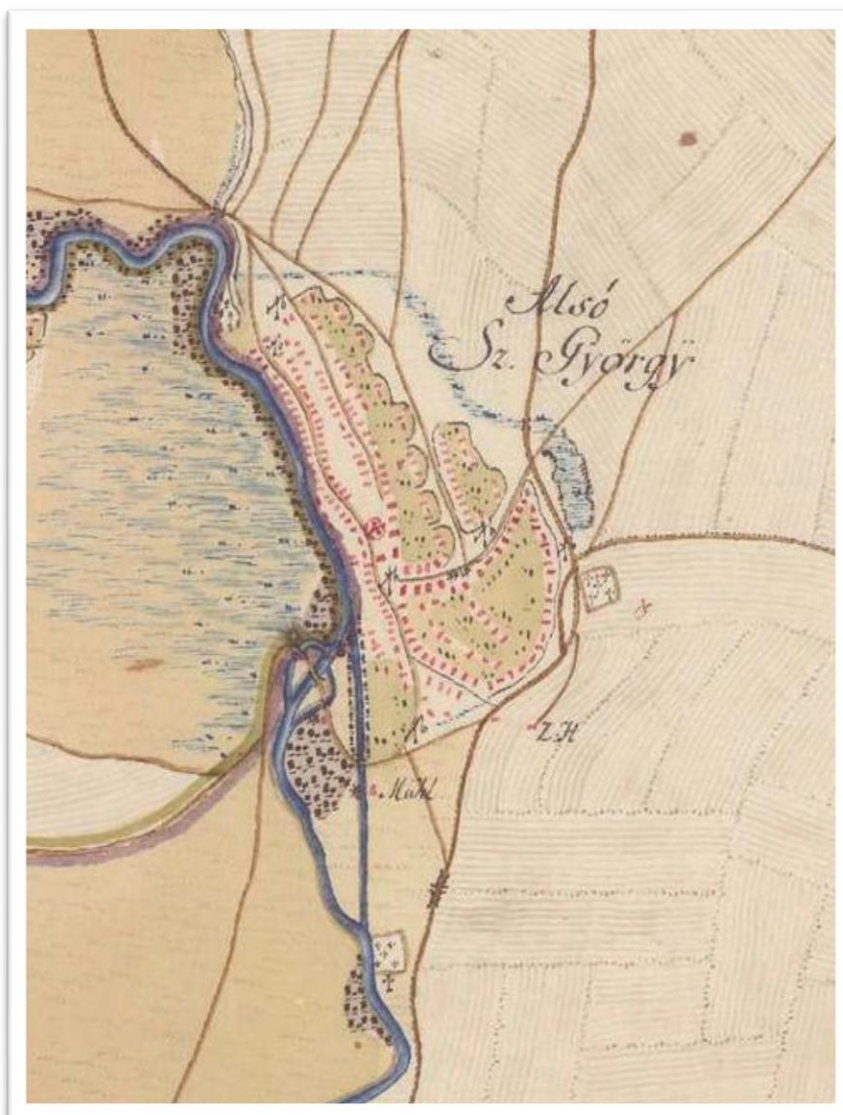
A jó közúti kapcsolatok révén a munkavállalók nagy része Jászberénybe és Szolnokra, valamint a környékbeli ipari üzemekbe napi ingázással jár dolgozni.

A településen a teljes infrastruktúra kiépült.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

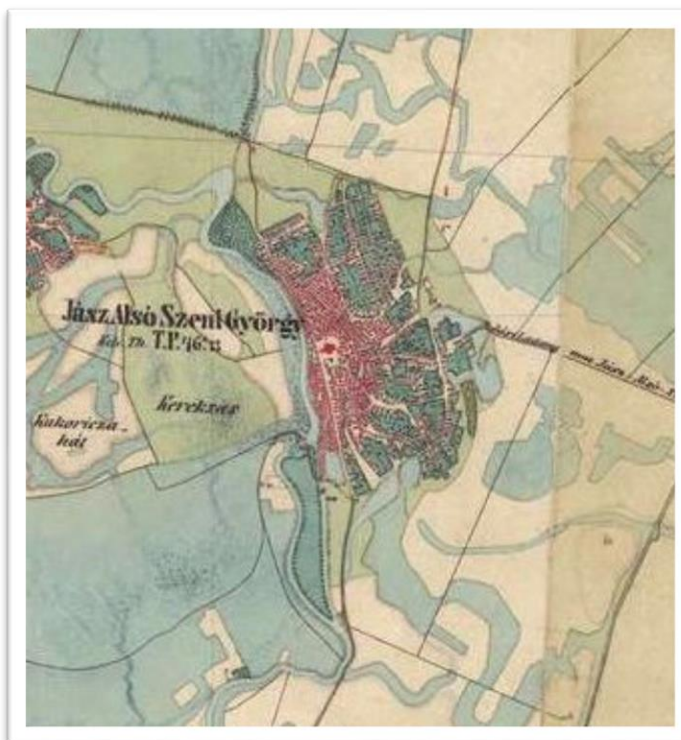
Jászsószentgyörgy a Jászság legdélibb fekvésű települése a Zagyva folyó bal partján. A Zagyva valamikor szabadon folyt a község nyugati oldalán, szabályozási tervének megvalósítására csak 1940-es árvíz után került sor.

“A települést 1399-ben említették először Zentgeurgh néven. Eredetileg nem volt jász település, nevét valószínűleg a jászok megtérése után kapta. 1706-ban egy tűzvész következtében az egész falu leégett, azonban lakosai kitartása révén újjáépült, sőt 1830-ban mezővárosi rangot kapott, amit 1876-ig megtarthatott. A község első szálláshelye a mai településtől északra 4 km távolságra terült el. Telek néven ismeretes. A községre vonatkozó első írásos dokumentum az egri káptalan oklevélírásban található, melyben már egyértelműen Szentgyörgy néven szerepel. A községből az évszázadok során sokan települtek át más vidékre (Karajenő, Zsámbék stb.).

I. Katonai felmérés (forrás: www.mapire.eu)

1552-ben Szolnok elestével az egész alsó Jászság török uralom alá került, de ebben a sanyargatott helyzetben sem szűnt meg a szomszédos szállások közötti állandó pereskedés. A fejlődő állattenyésztés mind nagyobb határokat követelt, a szállások mindegyike magának szerette volna megszerezni a legelőket. Ladánnyal addig folyt a hadakozás, míg a szentgyörgyieket valósággal elűldözték helyükről. Új települési hely a Putrik-part, mely mint település már a régi térképeken is szerepel. Helye a mai templomtól 1 km távolságra volt keletre. Ma is a község legmagasabb pontja. Utána már a lakosság nem változtatta a helyét. Az 1699-ben elrendelt összeírás anyagából ismert, hogy a sorozatos pusztulások után a község 1695-ben települt újra.

I. Katonai felmérés (forrás: www.mapire.eu)

A hagyomány szerint a község nem ezen a helyen állott, hanem a Telek nevű határrészen, s e hagyományt erősíti az a tény, hogy a Telek-dűlőben jelentős középkori régészeti lelet került elő.

Az 1920-as évek elején, a Nagyatádi-féle földreform jegyében 120 házhelyet osztottak ki, és 350 igénylő között 466 kh földet mértek ki a felsőszászbereki uradalomból.

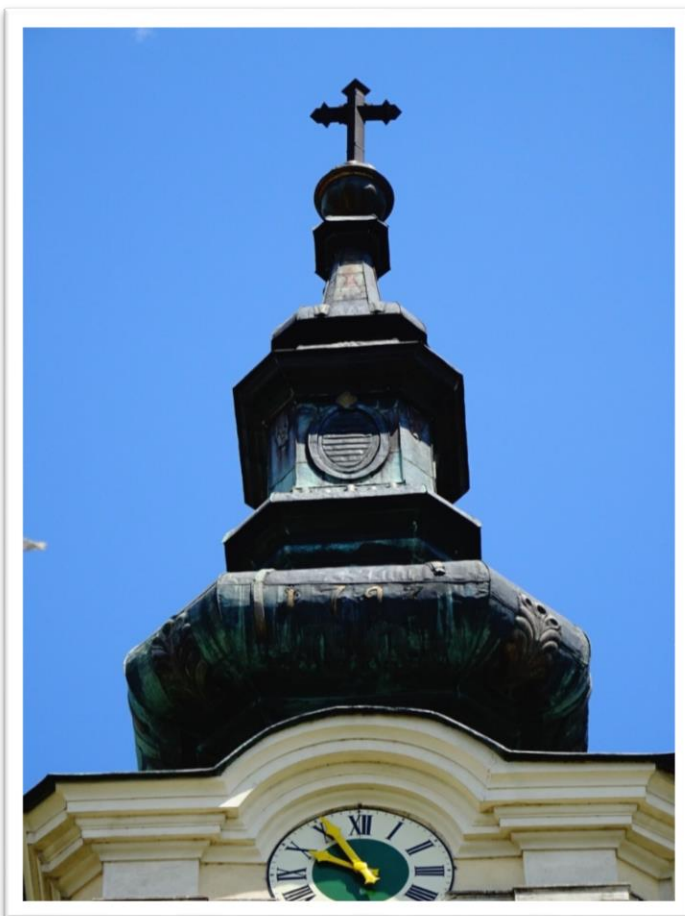
A település keletkezési ideje bizonytalan, és azt sem lehet biztosan tudni, hogy jász település volt-e. Valószínű, hogy csak később, a jászok megtelepedése után kapta a nevét egyháza után. A községre vonatkozó első írásos dokumentum az egri káptalan oklevélírásban található, melyben már egyértelműen Szentgyörgy néven szerepel. A községből az évszázadok során sokan települtek át más vidékre (Karajenő, Zsámbék stb.). Utcás, tanyás jellegű beépítettségű település. Szögletes keresztmetszetű oszlopos tornácú és tornác nélküli házak egyaránt jellemzik. Kiemelkedően szép a házak fűrészelt vértelkeinek megoldása. A gazdaréteg (Gádszók) határozottan elkülönült a szegényebb rétegektől (vándormunkások). Családszervezetére jellemző a külön élő nagycsalád. Gazdálkodásában kiemelkedett a tanyai állattartás és a lúdnevelés. A község kisiparos rétege (asztalos, kovács) a környék számára dolgozott.”

(Forrás: Adatok Szolnok megye történetéből)

Amint azt a község első településének helyén – ahol 300 évig laktak az ősök -fellelt faragott kövek is bizonyítják, már az úgynevezett “Telken” is kellett lennie egy templomnak. 1389-ből van írásos emlék - állítják egyes kutatók -, mely szerint: “egy jász szállás ismét Szentgyörgy nevet visel.” Ez nem a község keletkezésének idejét jelenti, hanem azt, hogy a település akkor épített templomot Szent György tiszteletére és erre a névre keresztelték a települést is. 1686-ban a török megszállás megszűnése után – hatóság, s így igazságtévő nem lévén – belharcok dúltak a települések között a földek birtoklásáért. Nem volt kivétel ez alól Szentgyörgy sem. Állandó harcban állt Ladánnyal. A harcok odáig fajultak, hogy a ladányiak felégették a szentgyörgyiek “Telek” nevű szálláshelyét, a lakosokat pedig elkergették. A dúlás következtében a templom is elpusztult.

Az új szálláshely a mai templomtól keletre 1 km-re helyezkedett el. Ez volt az úgynevezett “Putrik-part”. Itt a régi templom köveinek felhasználásával építettek egy nagyobb nádtetős épületet, melyet templomnak használtak. Ezen a helyen azonban mintegy 30 évig volt csak a település szálláshelye. 1701-ben a község lakói elhatározták, hogy új és nagyobb templomot építenek a régi nádtetős helyett.

1702-ben elkezdik hordani az új templom építéséhez szükséges építőanyagokat a helyszínre. Az első misét 1703. június 3-án – Szentháromság vasárnapján Telekesy István egri püspök engedélyével – tartották meg az új templomban, annak ellenére, hogy ekkor a templom még nem volt készen. 1703. karácsonyán a nádas templomocskából áthordták a templomi felszereléseket az új templomba, s a karácsonyi nagy szentmisét már ott tartotta Gyetvay Mihály akkori plébános. 1704. december 12.-én adott engedélyt Telekesy püspök, hogy az új temetőt – mely régi szokás szerint a templom körül terült el – megáldhassák.

1706. szeptember 1.-jén Rabutin osztrák generális csapatai felégették a falut. Ekkor ismét elpusztult a község temploma; a lakosság Gyetvay Mihály plébánossal – aki megmenekítette az anyakönyvet – elmenekült, egészen Tokaj környékére a Rákóczi birtokokig. 1706. szeptember 1.-jétől 1709. július 6.-ig az elkönyvelendő adatokat a ladányi anyakönyvbe vezették. A templom felújítása 1710-től 1714-ig tartott, felszerelése azonban hosszú évtizedekig elnyúlt.

1786-ban a község lakói elhatározzák, hogy az 1703-ban épített “kis” templom helyett egy nagyobb és a kor igényeinek megfelelőbb templomot építenek. Az új templomot a régi helyén tervezték felépíteni, ezért a régi templom tornyának bontásához már 1787-ben – az új templom építési engedélyezéseinek évében – hozzákezdnek.

Az engedélyezéshez szükséges tervrajzokat Rábl Károly gyöngyösi építőmester készítette el, s a kivitelezési munkákra is megkötötte a szerződést a tanáccsal. 1791-ben már állnak az új templom falai – melyhez a faragott kőveket Deméndről, a meszet Szöllősről szállították –, s még ebben az évben elkészül a tető is. A templom 1791-ben Nagy Gábor jászapáti plébános által meg is áldott „Szentháromság tiszteletére”. 1792-ben a hátralévő munkák jelentős része is befejeződött, s 1793-ban a torony is elkészült. Ez az évszám van feltüntetve a torony nyugati homlokzatán, mint a befejezés dátuma. A templom barokk stílusban épült a község egyetlen jelentős műemléke. Hossza 46 méter, magassága 46 méter, szélessége 13 méter.

A templombelső érdekessége a körbefutó karzat, mellyel a férőhelygondokat próbálták megoldani. A nagytér és képkerete közötti falakat fekete és szürke márványból rakta ki Pércsi János gyöngyösi mester.

A templom belsejét kilenc nagy ablak világítja meg, amelyeket Róth Miksa díszített színes, festett mozaik üvegekkel.

Az évszázadok folyamán több harangja is volt a templomnak. 1716-ban Budáról vettek egy harangot, - ez a középső harang - Erdődy Gábor püspök áldotta meg Jászberényben, Szent Donát nevet kapott. Ez a harang 1892-ben megrepedt, újra öntötte Walser Ferenc budapesti harangöntő, a helyi plébános áldotta meg, a Szent György és Szent Flórián nevet kapta.

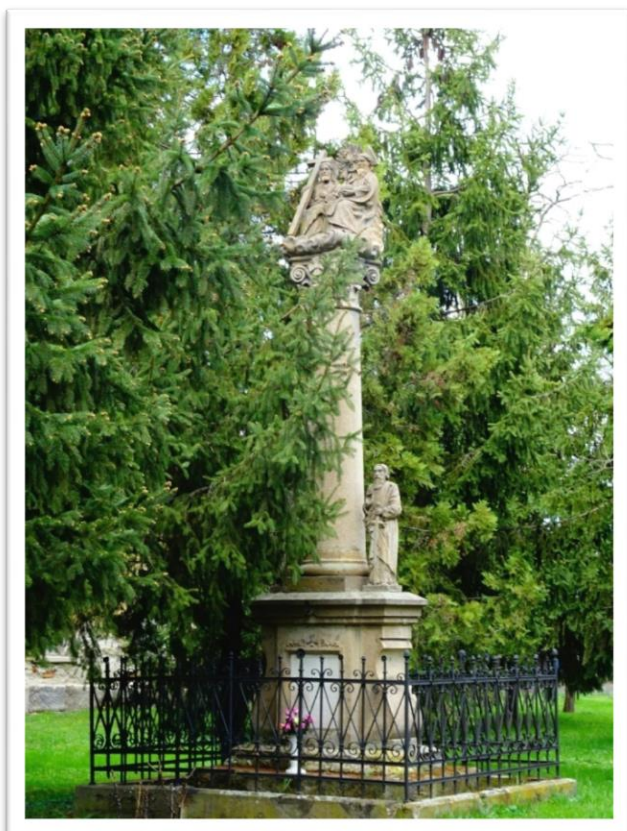

1929-ben a régi harangok helyett új harangokat szentelt fel Varga Sándor plébános. A nagyharangot Szlezák László harangöntő készítette. A harang másik oldalára Szűz Mária szobor van öntve. A második harangot Bathó László és neje Sípos Mária öntette a világháború borzalmaitól való megszabadulás emlékére és Szent László király tiszteletére. Egy harmadik harangot 248 kg súlyban özv. Kecskés Istvánné ajándékként, hősi halott fia Kecskés István emlékére öntött Szlezák László. A harang oldalán Szent István vértanú szobra látható.

Egy harangot pedig, amit kisharangnak neveznek, közadakozásból Szent György vitéz alakjával 1923-ban öntöttek, 143 kg súlyban. A lélekváltság harangja erekye. Erről azt jegyezték fel, hogy még a telki település kis templomában volt. Napjainkban tehát ez a legrégebb harang a községben. A nagyharangot a második világháború idején háborús célokra használták fel. A toronyban darabokra szedték és onnan leengedve szállították el 1943-ban.

A templomkert külön értékei a szobrok, melyeket a község hívői állítottak az idők folyamán. Valamennyi műemlék. Ezek közül egy méreteiben is monumentális kőkeresztet Szent János és Szűz Mária szobrával

állítottak fel a templom északi oldalán.

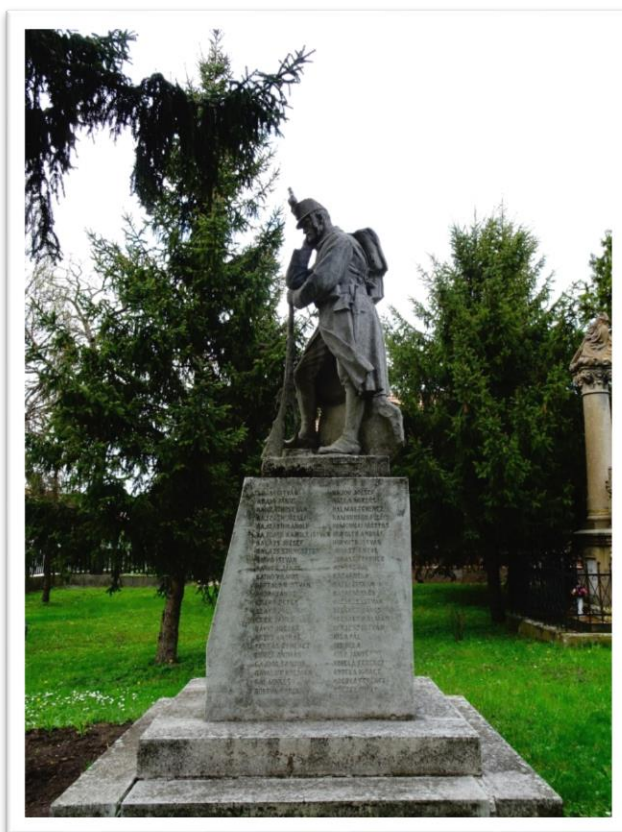
A község régi piacterén állt korábban egy Szentháromság szobor, melyet már a második világháború után állítottak fel a templom keleti oldalán. Ezt a szobrot szentlélek szobornak is nevezik. Mellette áll a templom tornyáról levett vasszerkezetű kereszt is, amit szintén a második világháború után állítottak itt fel.

A templom kertjében a déli oldalon egy "Immaculta" kőszobor áll.

A templomkert északi oldalán van egy igen értékes szentháromság szobor.

A templomkert északi oldalán az előtérben áll az első világháborúban elesettek emlékére emeltetett hősi emlékmű.

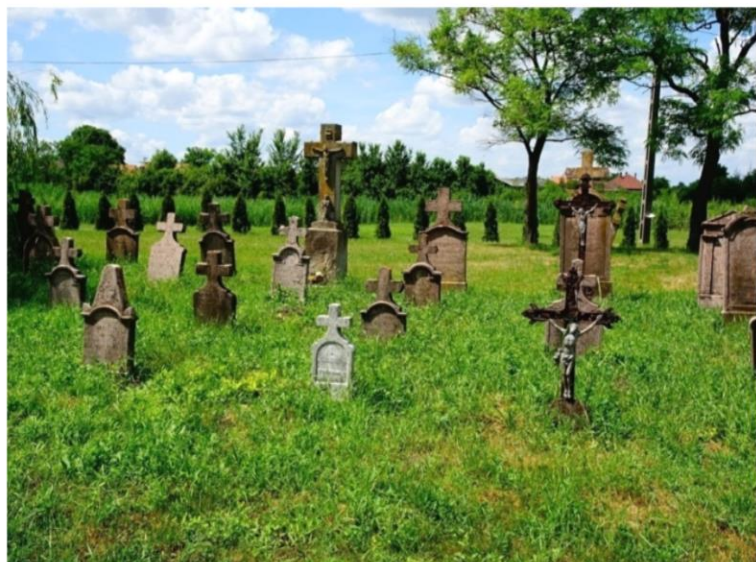
Szintén a templomkert északi oldalán áll a háttérben a szép kivitelezésű Lourdesi barlang.

A templommal szemben a plébánia mellett a Zagyva folyó lejárataánál áll a település egyik műemléke, Nepomuki Szent János szobra, aki a vízen járók védőszentje volt. Korábban a régi zúgónál állt, már a háború után helyezték át.

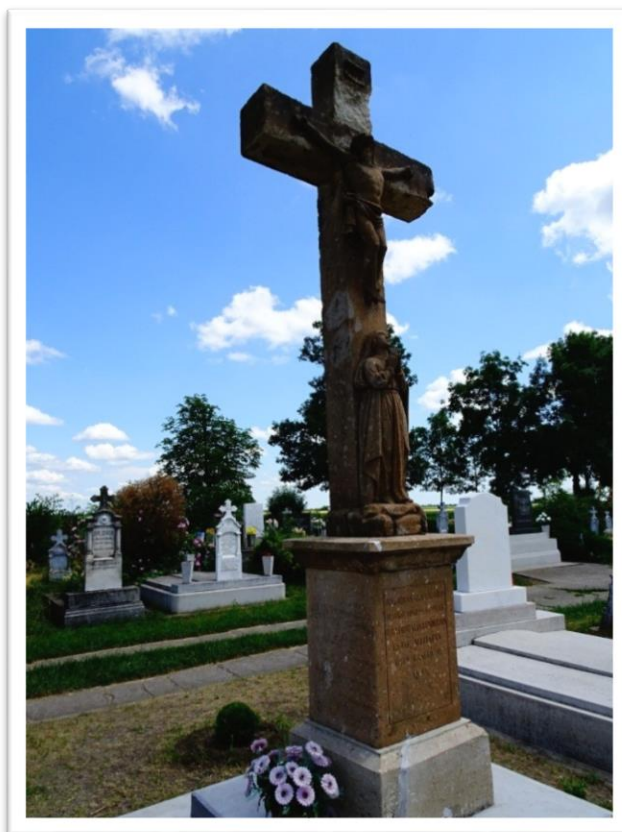
A temetőben is vannak műemlék jellegű szobrok, sírkeresztek, fészületek. A régi temetők a templom

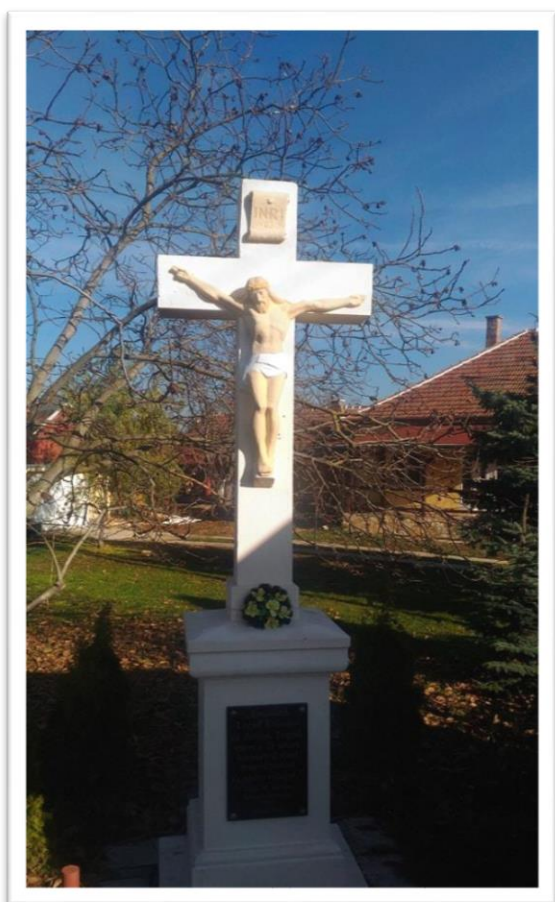
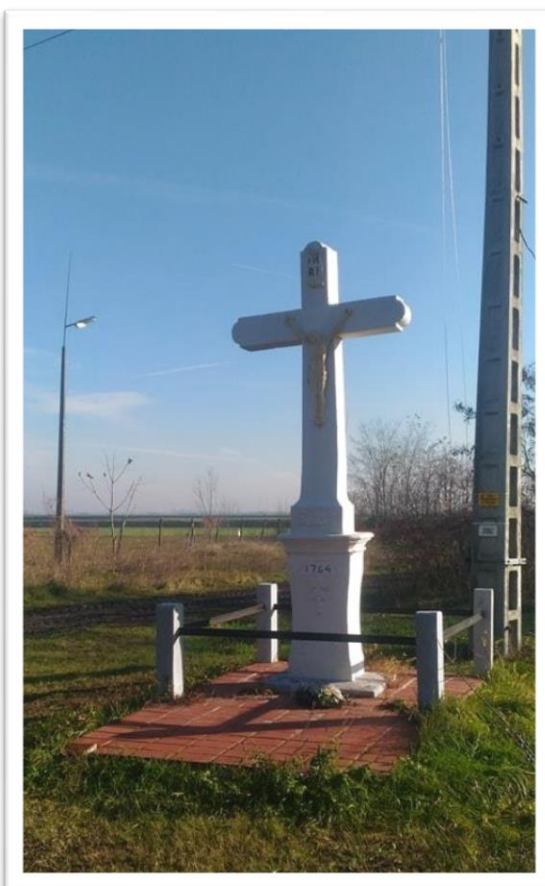

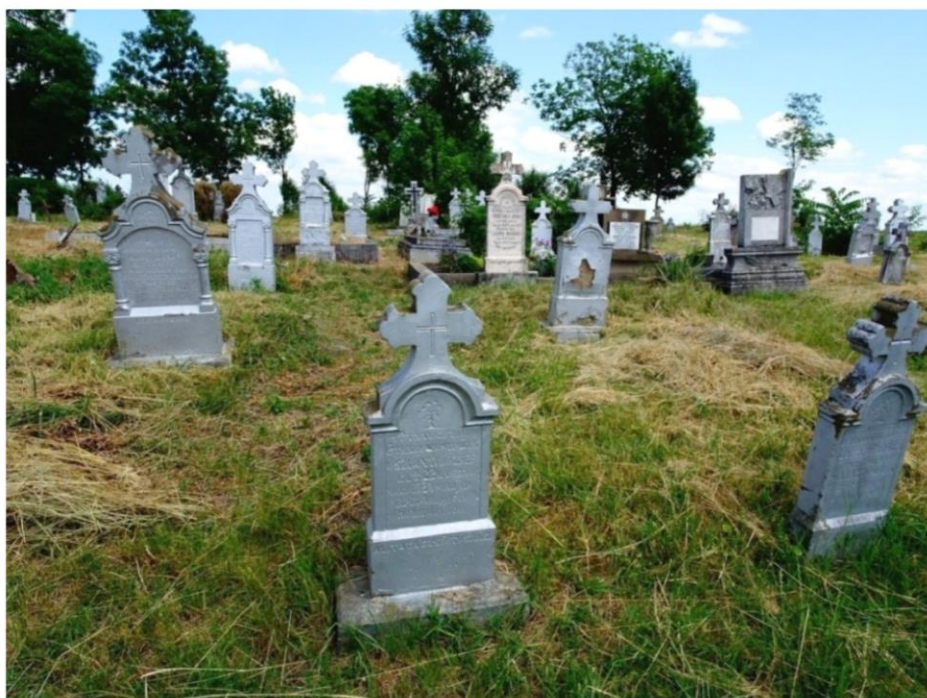
környékén voltak. Már a Telken épült kis templom mellé is temetkeztek, a Putrik parton is és a jelenlegi templom környékén is. Ezt igazolták a templom építésénél talált leletek. Az 1766-i püspöki látogatás alkalmával már olyan rendelkezés született, hogy a temetőt egészségügyi okok miatt a községen kívül kell nyitni. Ezt sürgette az is, hogy az akkori temetkezési hely betelt. 1775-ben a község délkeleti részén hasították ki a szántóföldből a temetőt és azt 1789-ben

már körül árkolták. Felmérések szerint a jelenlegi templom körül 7000 lélek van eltemetve, a jelenlegi temetőben pedig mintegy 15000 lélek alussza örök álmát. 1850-ben nyugati irányban is bővítették a temetőt. Mai területe kb. 9 hold.

Jászsós-szentgyörgy műemlék jellegű épülete ma könyvtárként funkcionál, 1830-31-ben épült neobarokk stílusú (boltíves mennyezet, boltíves folyosó) épület. I. Ferenc császár 1829-ben rendeletében több jász községet is városi rangra emelt. Köztük Jászsós-szentgyörgyöt is, mely címet a község 1876-ig az új megyei rendszer átszervezéséig viselt. Mint városnak szükség volt olyan új épületre, mely a közigazgatás céljainak jobban megfelelt. Ezért építették fel 1830-31-ben a mai községi könyvtárnak helyet adó, de korábban városházának, illetve község házának szolgáló épületet.

A község dél-nyugati határán található az 1850-ben telepített Vadas Park (1542/1 hrsz.) gazdag növényzettel, mely helyi védettséget élvez. A parkban kialakításra került egy sportpálya.

A parkerdő szívében, csöndes erdei környezetben található a Vadas Vendégház, mely 3 szobájában 9 fő elszállásolására és kisebb közösségi programok megtartására kínál lehetőséget.

Műemlék jellegű épületeként említik a források az 1825-ben épült vízimalmot, mely a környékben egyedülként maradt fenn. 2014-ben a malmot pályázati forrásból az önkormányzat felújította, környezetét rendezte és ma rendezvényeknek, összejöveteleknek ad helyet.

A település Tájháza a XIX-XX. század fordulóján épült kis paraszti lakóház, mely 2014 óta felújítva, berendezve szemlélteti közel eredeti mivoltában az akkori átlag lakosság élőhelyét.

Szent György Katolikus Általános Iskola főúti épülete mintegy 100 éve épült a két világháború között katolikus iskolaként "Szent Imre iskola" néven. Később hosszú ideig államiként működött. 2010-ben felújításra került, illetve 2015-ben újra katolikus iskolaként funkcionál. Régies homlokzata a község központjában meghatározó arculati szempontból.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Az eltérő karakterek meghatározásánál, a kijelölt településrészeknél a fő jellemzők kerültek meghatározásra, figyelembe vettük atörténelmileg kialakult településszerkezetet.

A település központjában, illetve a 32. sz. út mentén egyre erősebben jelenik meg a kisvárosias jelleg, a lakófunkció kezd kiszorulni a kereskedelem és szolgáltatás javára. A lakóterületek jellemzően falusias jellegűek, több helyen állattartással.

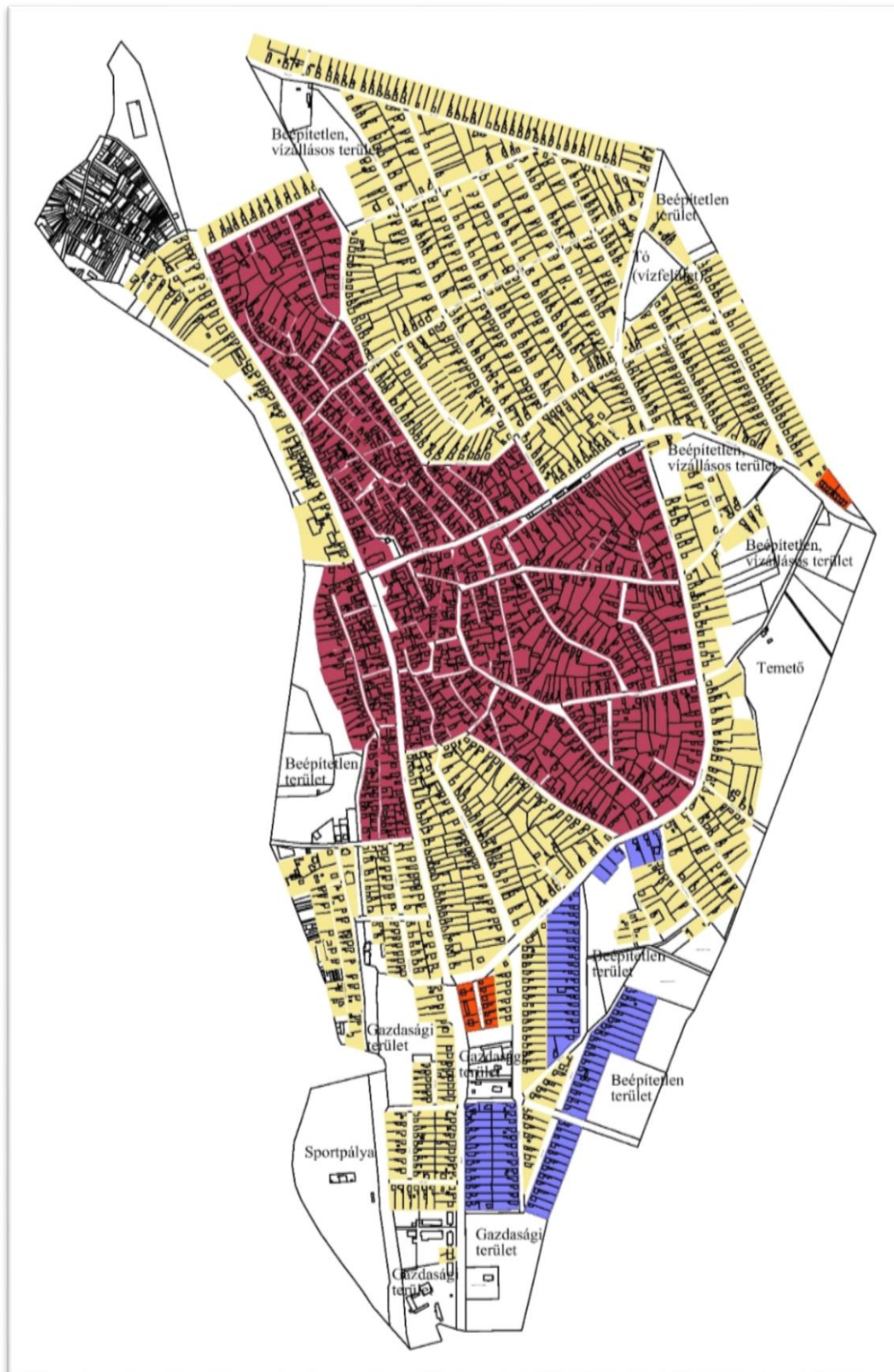
A település képe vegyes arculatot fest, egyfelől megtalálhatóak a tipikusnak mondható falusi lakóházak hagyományos alaprajzzal és tetőfedéssel, ugyanakkor jelentős számú a nagytömegű, földszint + emeletes, illetve tetőtér beépítéses épület és jelentős a kockaházak száma.

A mezővárosi rangját elvesztett település városiasodási törekvései érezhetők a parkosításból, a középületek tömegarányából.

A településrészek lehatárolásánál a településszerkezet, a külső karakterjegyek lettek figyelembe véve, így a történelmi településrész a település központi részén lévő szabálytalan utcavezetésű, teresedésekkel tagolt terület, ahol a központi részen intézményekkel vegyes a beépítés, míg a többi részen a fokozatos megújulás jegyében egymás mellett megtaláljuk a népi lakóházat, akockaházat és a tetőtér beépítéses típusokat is.

Az átépülő településrész azokat a mérnökileg kialakított szabályos utcákat foglalja magában , melyek jellemzően a peremterületeken alakultak ki, szabályosabb telkekkel és többféle épülettípussal.

Két kisebb településrészt is megkülönböztetünk, az általános településrészen földszint + tetőtérbeépítéses lakóházak találhatók újabb telekosztások eredményeként, valamint néhány olyan tömb is megkülönböztethető a településen, ahol társasházak alkotnak utcaképet, és ezeket a társasházak területbe soroltuk.

Jelmagyarázat

Településrészek

Történelmi településrész

Átépülő

Általános

Társasház

TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

A történelmi településrész Jászalsószentgyörgy két fő útja köré szerveződő történelmileg kialakult, halmazos szerkezetű településrész, szabálytalan utcavezetésekkel és telkekkel, teresedésekkel, zeg – zugokkal. A keskeny, szűk, kanyargós utcák mentén az utcakép csak kisebb szakaszokon mutat egységes képet.

Ezen a területen találjuk a településközpontot, a templom, könyvtár, iskola, községháza egymáshoz közel található. Térben kicsit távolabb az iskola másik épülete és az óvoda, valamint szolgáltató, kereskedelmi egységek találhatók. a településrész nagy része családiházas beépítésű, a történelmi részek egy folyamatos átépülés következtében vegyes utcaképet mutatnak.

A községháza előtti kisebb tér a település egyik központi része

Történelmileg kialakult településszerkezet, ahol az utak kisebb teresedéssel kapcsolódnak egymáshoz.

A településrészen a jellemzően apró telkeken a régi típusú utcára merőleges gerincű népi lakóház mellett emeletes magastetős épület, kockaház is megfér, a főbb utak jellegzetessége pedig a polgári lakóházak utcával párhuzamos gerinccel, nagyobb belmagassággal, tekintélyes mérettel.

Javasoljuk a történelmileg kialakult utcaszerkezet és beépítés megőrzését. A jellemző oldalhatáron álló beépítés maradjon meg, ugyanakkor a közterület és magánterület határán se változtassunk.

ÁTÉPÜLŐ TELEPÜLÉSRÉSZ

A belterület történelmi településrész körüli és peremterületei részén jellemzően oldalhatárra épített, utcára merőleges nyeregtetős, falazott oromzatos házak épültek, melyek a fokozatos átépítés eredményeként vagy küllemükben változtak meg, vagy elbontásra kerültek és helyükre a kor divatja szerinti sátoztetős, vagy tetőtérbeépítéses házak épültek. Az újabb osztású utcákon jellemzően sátoztetős kockaházak alkotnak utcaképet.

A település egyes utcái tipikusan az 1960-70-es években épült kockaházakkal épültek be. A jellemzően településszéli tömbök új osztások, szabályos telkekkel és egyszerre történt telekosztással. Jellemzően előkertes, oldalhatáronálló beépítéssel.

Általánosságban elmondhatjuk, ezen a településrészén a kialakulthoz igazodva oldalhatáronálló beépítést kell alkalmazni, és a szomszédos telkeken lévő lakóházakhoz hasonlóan utcára merőleges gerincű házat, az utcaszakaszra jellemző tetőhajlásszöggel építsünk, vagy a sátozott házak mellé sátozott, vagy esetleg tetőtérbeépítéses épület mellé hasonló épület épülhet.

Számos esetben előfordul, hogy a régi parasztház elbontása után új pl.: "kockaház" építése mellett megmaradtak a régi melléképületek. Javasolt a tárolók, a kiegészítő épületrészek főépülettel együtt tervezése, mert így összhangban, esztétikusan megvalósulhat a telek beépítése. Ugyanez igaz a kerítésekre is, melyek a lakóházzal együtt egységet képeznek. Figyeljük meg a településen a kerítések jó példáit és azokhoz hasonló, lehetőleg áttört kerítést építsünk. Az áttört kerítés kertünk átszellőzését biztosítja, valamint a kert szépségeit megmutatja.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

Az általános településrész Jászsószentgyörgy néhány lakótömbjét foglalja magába, ahol egy újabb telekosztás eredményeként földszint+ tetőtérbeépítéses utcára merőleges gerincű nyeregtetős épületek alkotnak utcaképet.

Ezen a területen javasolt továbbra is ez az épülettípus építése, a meglévő utcaképek megőrzése.

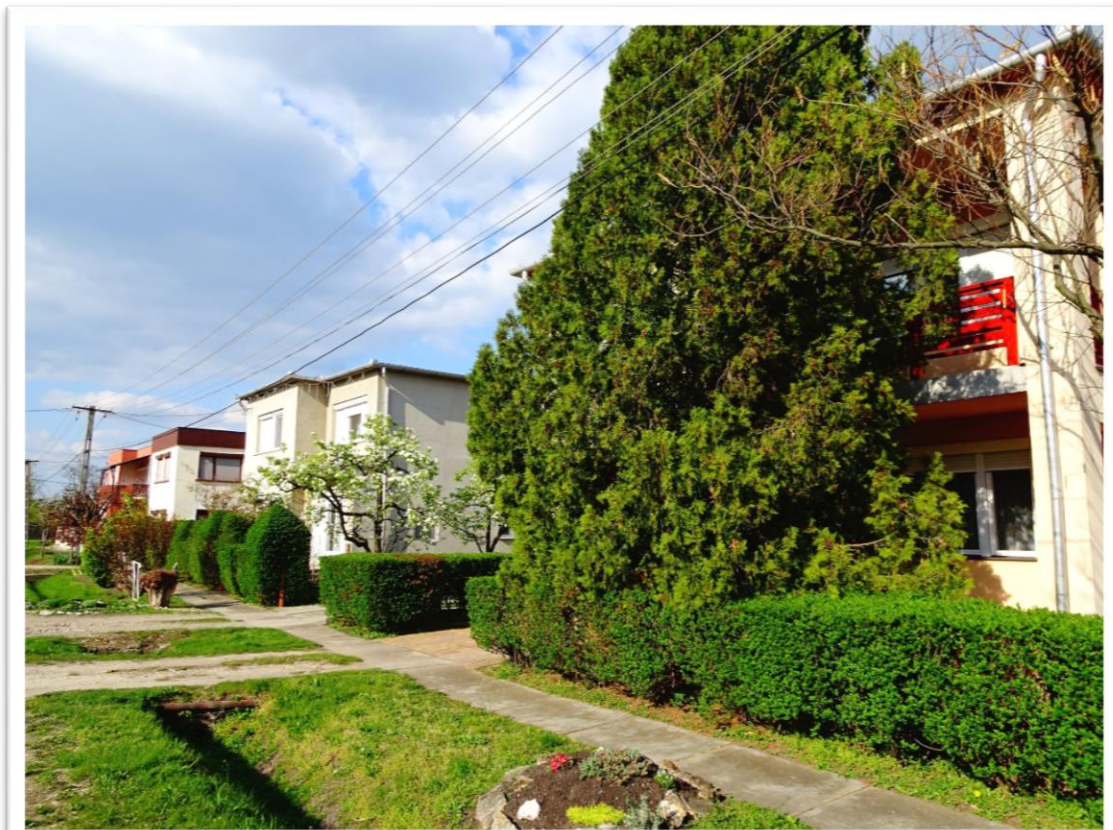

TÁRSASHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ

Jászsószentgyörgyön az 1970-es évek városiasodó törekvése eredményeként néhány lapostetős, néhány emeletes társasház épült, mely külön utcaszakaszt alkotva képez területegységet.

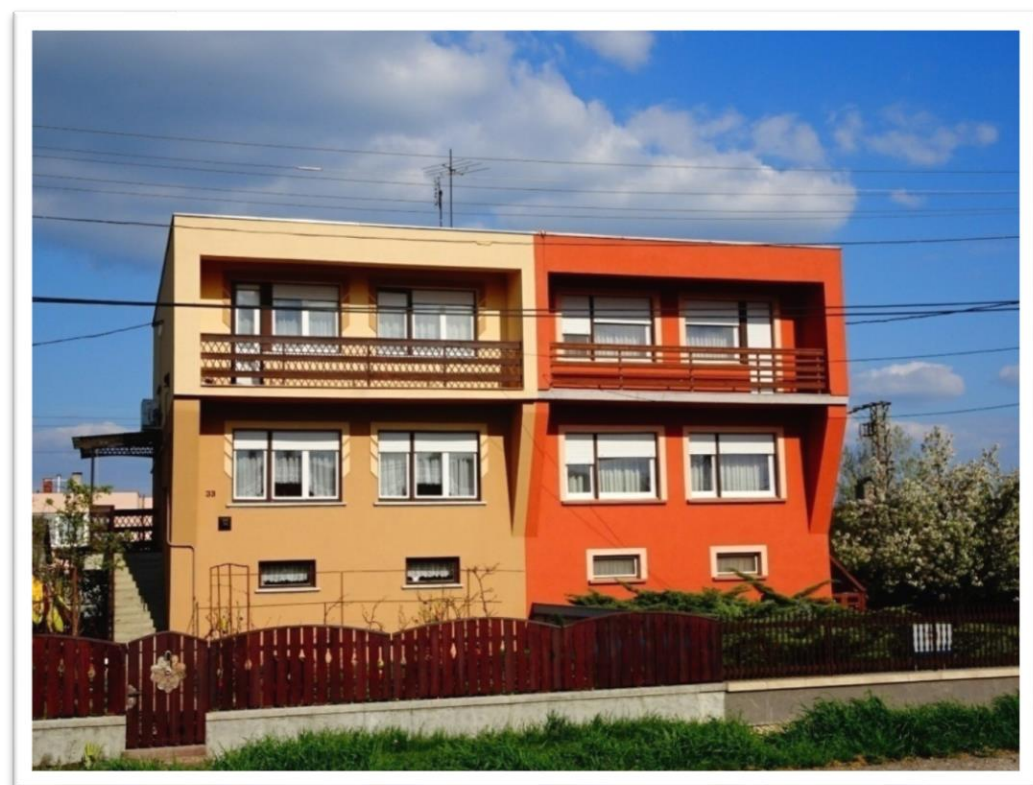
Az előkertes oldalhatáronálló épületek kerítéssel lehatárolt telkeken állnak.

Javasoljuk a településrészen a meglévőkhöz illeszkedő épület elhelyezést, valamint mind stílusában, mind épületelhelyezés és magasság szempontjából igyekezzünk környezetbeillő épületet építeni.

Felújítás esetén javasoljuk az egységes utcakép érdekében a homlokatszínezés összehangolását.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET - KÜLTERÜLET

Jászsószentgyörgyön jellemzően a beépítésre nem szánt területek a külterületi egybefüggő területek. A Jászsági településekhez hasonlóan itt is viszonylag nagy a külterület.

A külterület nagy része művelt mezőgazdasági terület, jellemzően szántóföldi növénykultúrákkal.

A külterülethez tartozik, beépítésre szánt területként a volt termelőszövetkezet telepe, mely ma mezőgazdasági vállalkozásnak, és állattartó telepnek ad helyet.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

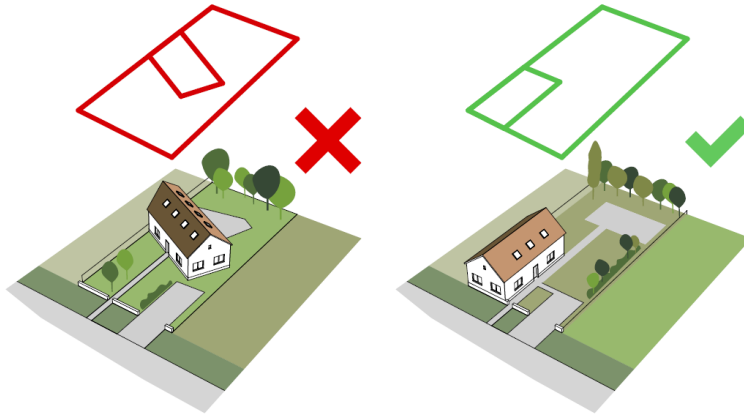
5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképet ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Jászalsószentgyörgy hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan építhetünk modern, de nem hivalkodó épületet.

TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A történelmi településrészen megállapíthatjuk, hogy jellemzően oldalhatáronálló beépítés alakult ki,

azonban sokszor az utca vonalvezetése miatt az utcaképből ez nem egyértelműen tükröződik. Általában utcára merőleges épületeket építettek, azonban néhány kockaház is fellelhető a településen az újabb idők tetőtérbeépítéses, vagy emeletes háza mellett, és a fő utcákon utcával párhuzamos gerincű polgárház is fellelhető.

Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényssával elválasztva a hátsó kert gazdálkodásra alkalmassá válik.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen a földszintes, a földszint + tetőtérbeépítéses és a földszint + 1 emeletes magastetős ház a jellemző.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A történelmi településrészen a tetőhajlásszög csak egyes utca szakaszokon egyforma, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog a hajlásszög. Ezen a részen nem jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet, vagy esetlegesen egy későbbi tetőtérbeépítés is lehetővé tesz.

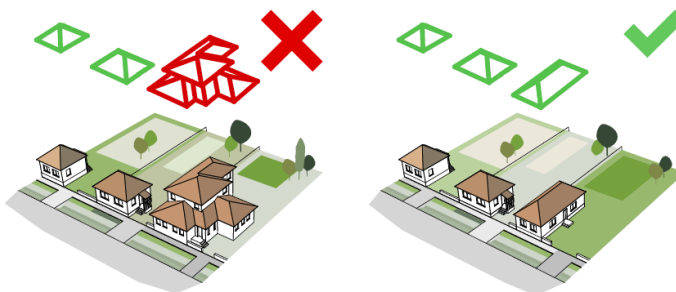
TETŐFORMA

A történelmi településrészen a tetőforma jellemzően a nyeregtető utcára merőlegesen és a polgárházaknál a főút mentén utcával párhuzamosan, tetőtérbeépítéses épületeknél a nyeregtető, a kockaházaknál a sátoertető. Nem alakult ki manzardtető és javasoljuk, hogy ezt a típust ne válasszák.

Kíváncs az illeszkedés vizsgálata, amennyiben az építendő épület körül utcára merőleges nyeregtető van, akkor igyekezzünk hasonló tetőt választani.

Amennyiben az utcarészleten sátoertető épületek állnak, akkor oda modernebb köntösben újragondolva hasonló kerüljön és kerüljük a túl szabdalt, tördelt tetőformát.

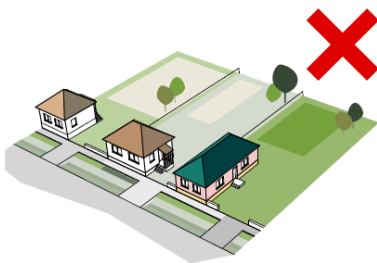
ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. A régebbi házakra inkább a meszelt fal, később a kőporozás

volt a jellemző, manapság a homlokzati festéket részesítik előnyben. Kerüljük a túl élénk, rikító és a környezettől elütő színek használatát.

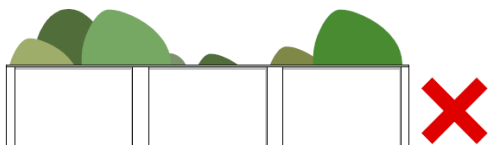
Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, nemesvakolattal felületkezelt fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Ezen a településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Jellemzően lábazattal, falazott vagy fém kerítésoszlopok közötti kerítésmezővel létesültek kerítések. Több helyen előfordul hagyományos deszka kerítés, a lécek között résekkel, tipikusan szürke színben, Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, mert nem tudjuk megmutatni házunk és kertünk szépségeit.

Javasoljuk, hogy a kerítés magasságnál vizsgáljuk meg az utcaszakaszt és igyekezzünk illeszkedni a szomszédos magasságokhoz.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

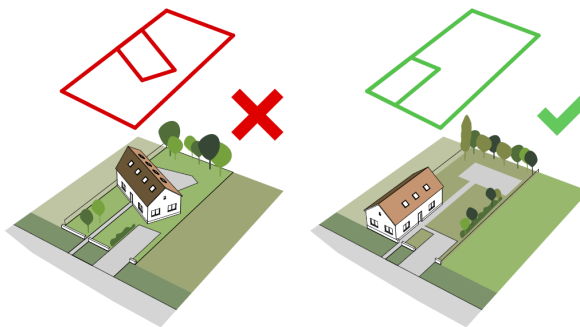

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

ÁTÉPÜLŐ TELEPÜLÉSRÉSZ

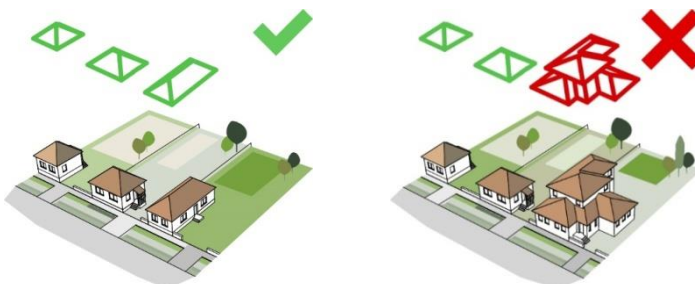
TELEPÍTÉS

Az átépülő településrészen megállapíthatjuk, hogy jellemzően oldalhatáronálló beépítés alakult ki. A településrész egyes utcáiban vegyes a beépítés, utcára merőleges épületeket építettek, melyek mellett kockaház is fellelhető a településen az újabb idők tetőtérbeépítéses háza mellett. Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényssávval elválasztva a hátsókert gazdálkodásra alkalmassá válik.

A településrész egyes azonos időben kiosztott utcáinál sátoztetős kockaházak alkotnak utcaképet. Ezen a részen az utcakép harmonikus, azonos épületmagasságokkal, előkerttel, épülettípussal találkozunk.

Nem javasolt az egységes előkerttől történő eltérés, mert az utcakép zavaró lesz, valamint a szomszédos ingatlan használatát is korlátozzuk.

A különböző háztípusok egymásmelletti elhelyezése eredményezhet egységes utcaképet akkor, ha a telepítésnél az oldalhatáronálló beépítés minden teleknél létrejön, valamint egységes méretű az előkert, ezáltal az utcakép rendezetté válik.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen a földszintes, és a földszint + tetőtérbeépítéses házak a jellemzők. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az általános településrészen a tetőhajlásszög csak egyes utca szakaszokon egyforma, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog a hajlásszög. Ezen a részen nem jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet, vagy esetlegesen egy későbbi tetőtérbeépítést is lehetővé tesz.

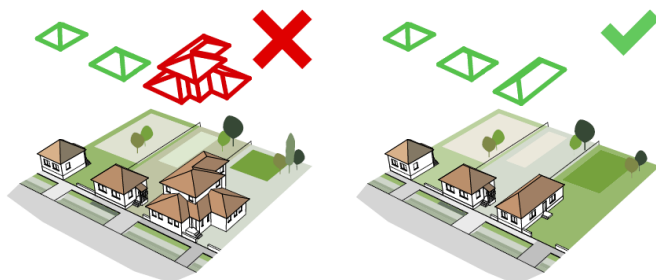

A kockaházak alkotta utcánál a tetőhajlásszög megegyezik utcán belül így egy rendezett utcakép alakult ki.

TETŐFORMA

Az átépülő településrészen a tetőforma jellemzően a nyeregtető utcára merőlegesen és ennek kontyolt változatai, valamint a tetőtérbeépítéses épületnél is nyeregtető alakult ki, továbbá sátortetővel is találkozunk. Nem alakult ki manzardtető és javasoljuk, hogy ezt a típust ne válasszák.

Kíváncsok az illeszkedés vizsgálata, amennyiben az építendő épület körül utcára merőleges nyeregtető van, akkor igyekezzünk hasonló tetőt választani.

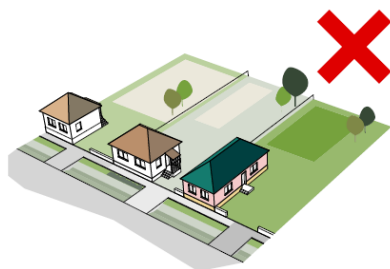
Amennyiben az utcarészleten sátortetős épületek állnak, akkor oda modernebb kontyosban újragondolva hasonló kerüljön és kerüljük a túl szabdalt, tördelt tetőformát.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. A régebbi házakra inkább a kőporozás volt a jellemző, manapság a nemesvakolatot részesítik előnyben. Kerüljük a túl élénk, rikító és a környezettől elütő színek használatát.

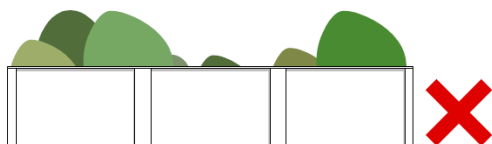

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Ezen a településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Jellemzően lábazattal, falazott vagy fém kerítésoszlopok közötti kerítésmezővel létesültek kerítések. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, mert nem tudjuk megmutatni házunk és kertünk szépségeit.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

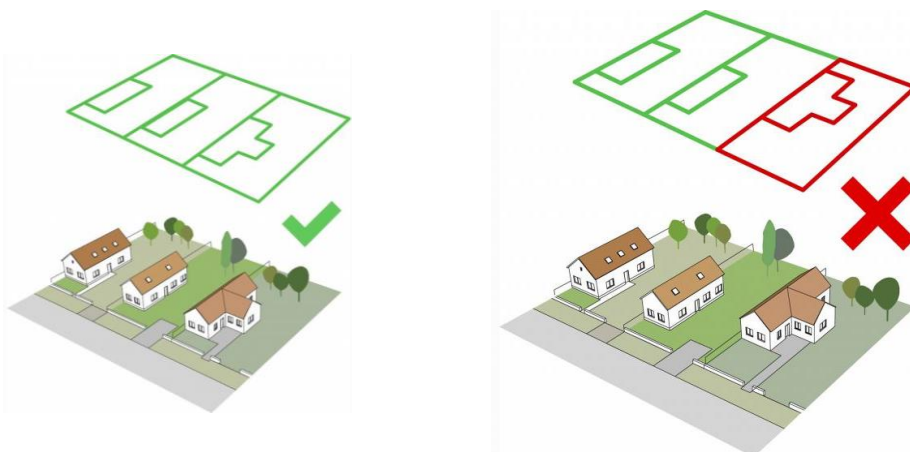

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és
2/3-ad áttört résszel

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

Az általános településrészen megállapíthatjuk, hogy oldalhatáronálló beépítés alakult ki. A településrészen a beépítés homogén, tetőtérbeépítéses családiházak alkotnak egyforma előkert mérettel utcaképet.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen a földszint + tetőtérbeépítéses házak a jellemzők.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az általános településrészen a tetőhajlásszög szinte egyforma, egymáshoz közeli szűk tartományban 38-42 fok körül mozog.

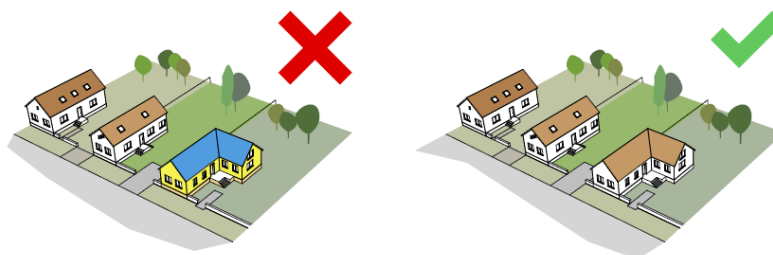
TETŐFORMA

Az általános településrészen a tetőforma utcára merőleges nyeregtető, nem alakult ki más tetőforma és javasolt ennek megőrzése.

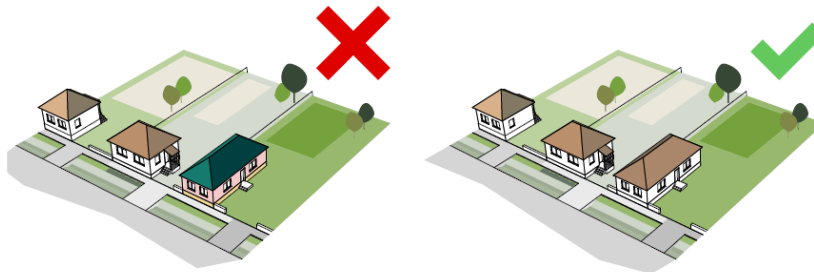

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat világosabb színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Felületképzés tekintetében a nemesvakolat az elterjedt. Kerüljük a túl élénk, rikító és a környezettől elütő színek használatát.

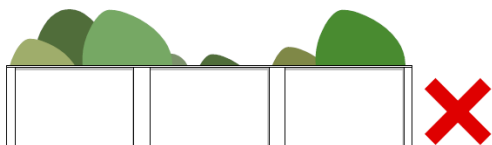

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Ezen a településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Jellemzően lábazattal, falazott vagy fém kerítésoszlopok közötti kerítésmezővel létesültek kerítések. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, mert nem tudjuk megmutatni házunk és kertünk szépségeit.

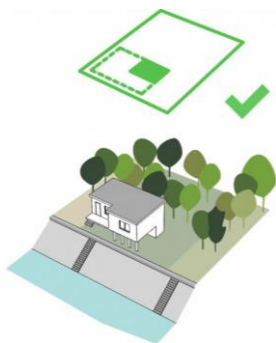
A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és
2/3-ad áttört résssel

TÁRSASHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A társasházas területrészen a telepítés oldalhatáronálló, előkertes beépítési forma. Továbbra is tartsuk meg ezt a beépítési módot, nem javasolható a zárt sorú beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszint + 1 emeletes lapostetős épületek alkotnak utcasort egyes szakaszokon pedig alagsor is jellemző. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A területen lapostető alakult ki és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó épületet építsünk.

TETŐFORMA

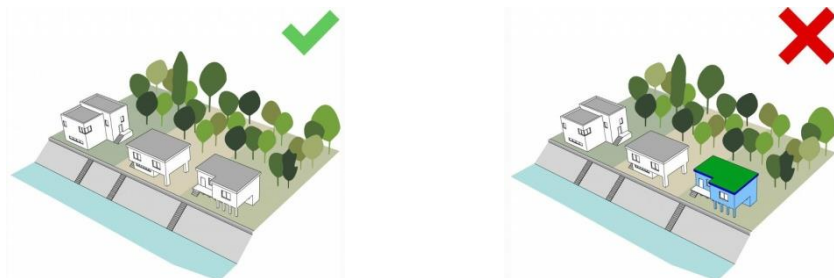
A településrészen a tetőforma lapostető, nem alakult ki nyeregtető, sáttortető, manzardtető és összetett tetőidom sem, így javasoljuk, hogy ezeket a típusokat ne válasszák.

A kialakult rendet érdemes megtartani, mert általa az egységes, hangulatos utcakép megőrzésre kerül.

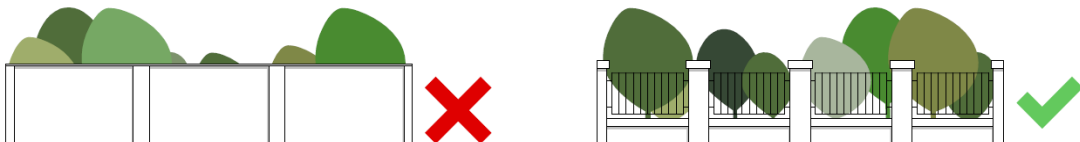
ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

KERÍTÉS

A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, valamint a nádszövetborítás sem elfogadható. Kerítés anyaghasználatánál ne használjunk trapézlemez, vagy hullámlemez, mert tájjidegen.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

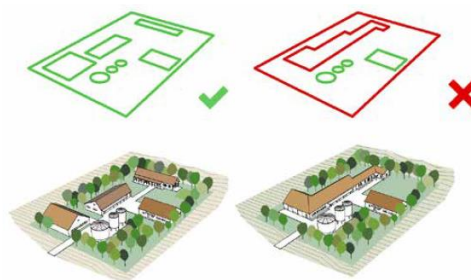
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és
2/3-ad áttört résszel

KÜLTERÜLET

A külterületi nagyobb állattartó telepeknél javasoljuk a következők betartását.

TELEPÍTÉS

Jászalsószentgyörgy külterületén a szabadonálló épületelhelyezés a jellemző. Az állattartó telepeken különálló épületek vannak, nem elfogadható az épületek teljes összeépítése.

ÉPÜLETMAGASSÁG

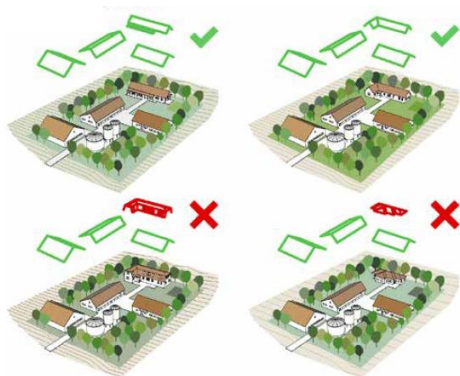
A külterületen jellemzően földszintes állattartó telepekkel találkozunk, a gazdasági tároló létesítmények ennél magasabbak.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Jellemzően magastetős, vagy féltetős állattartó épületek épültek. Továbbra is folytassuk ezt a hagyományt.

TETŐFORMA

A merőleges nyeregtető alakult ki, melyet jellemzően falazott oromzattal zárnak le. A nyeregtetős tetőforma az elfogadott, ne alkalmazzunk túlságosan tördelt tetőidomot.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A külterületen jellemzően fehérre meszelt falazat alakult ki, javasoljuk ennek megtartását.

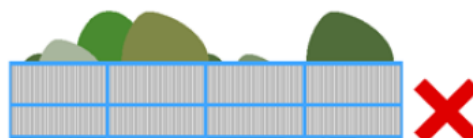
KERÍTÉSEK

A külterületen jellemzően a telepek körül nincs kerítés, vagy teljesen áttört kerítés van, amely láttatni engedi a telepet és a tájbaillesztést elősegíti. Javasoljuk a telepek körül látványtakaró fasorok telepítését, amely mellett véd a szélről és por szennyeződéstől, valamint árnyékot ad a telepeknek.

A nádszövettel zárt kerítés nem megfelelő.

Ne alkalmazzunk fém hullámlemez kerítést.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

TORNÁCOK

Jászsószentgyörgyön egykor a lopott tornác volt a jellemző, amely a háromosztatú ház középső részén, szélfogószerűen alakult ki. Jellemzően nem utólagos tornácbeépítésről beszélünk, hanem eredetileg a ház szimmetrikus nyeregtetővel épült és az udvari homlokzat középső részén a bejáratnál alakult ki a tornác. A tornác az utcafronton csak végfalként beépített, a hátsó telekrésznél szoba kialakítása történt.

Javasolt a ház bejáratánál, mintegy zsilipszerűen szélfogót, teraszt vagy tornácot kialakítani, ami mintegy átmenet a kinti térből a benti tér felé. Az épület bejáratánál egy átmeneti zónát képez, így elkerülhetjük a belső tér hirtelen lehűlését télen és ugyanennek jótékony hatása nyáron is érződik, amikor a forróság nem árad be a lakásba.

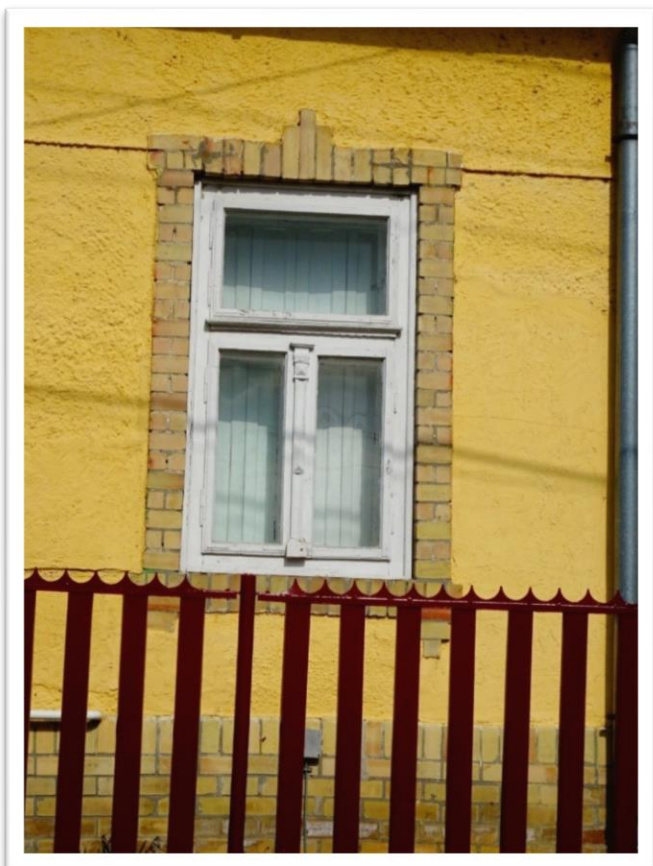
AJTÓK, ABLAKOK

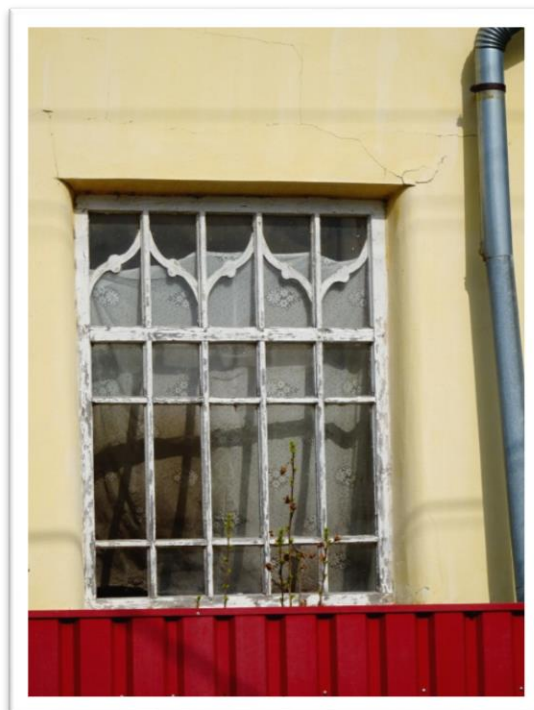
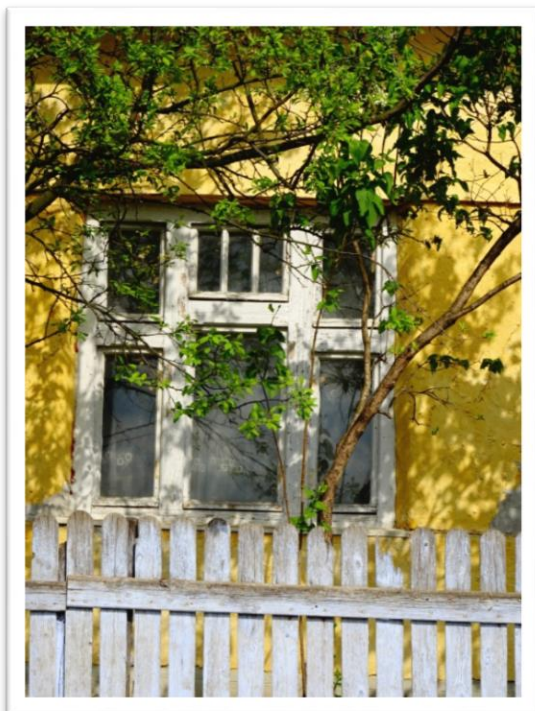
Sokszor mondják az ablak a ház „szeme”. Elképzelhetetlen a ház ablak nélkül, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a külvilággal. Az ablakok is fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak.

Kezdetben kicsi, kétszárnyú, biztonsági okból beépített rácsú ablakok voltak, majd a ház növekedésével az ablak is növekedett. A kockaházaknál már háromszárnyú ablakok voltak, majd a modernebb épülettípusnál az ablakszárnyak is megnövekedtek.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt, tömör épülettömeget ezzel nyitjuk meg, ez terem kapcsolatot a külvilággal.

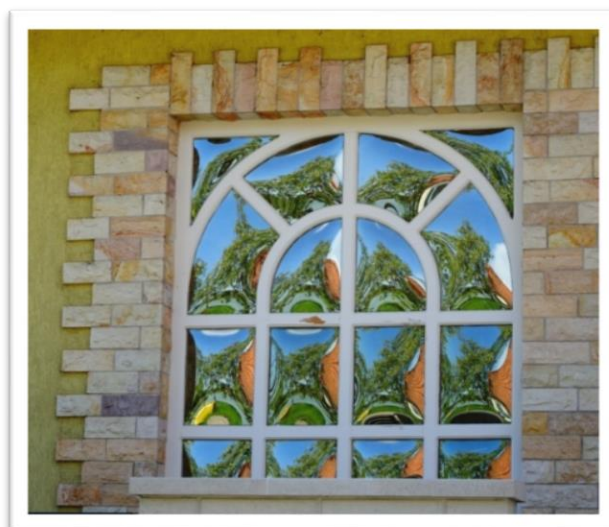
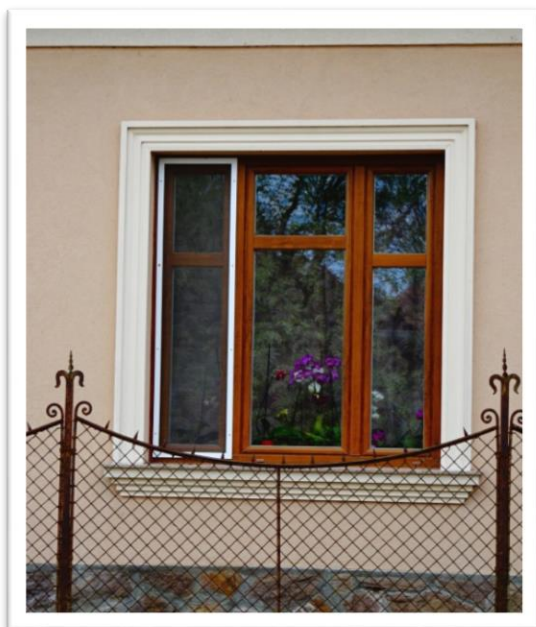
Javasoljuk a ház tömegéhez és színvilágához megválasztani a nyílászáró színét, lehetőleg hagyományos színek (fehér, barna, olajzöld) alkalmazását. Az utca homlokzaton érdemes a sötétítés és napvédés módját is jól megválasztani, mert egy-egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház díszé lehet.

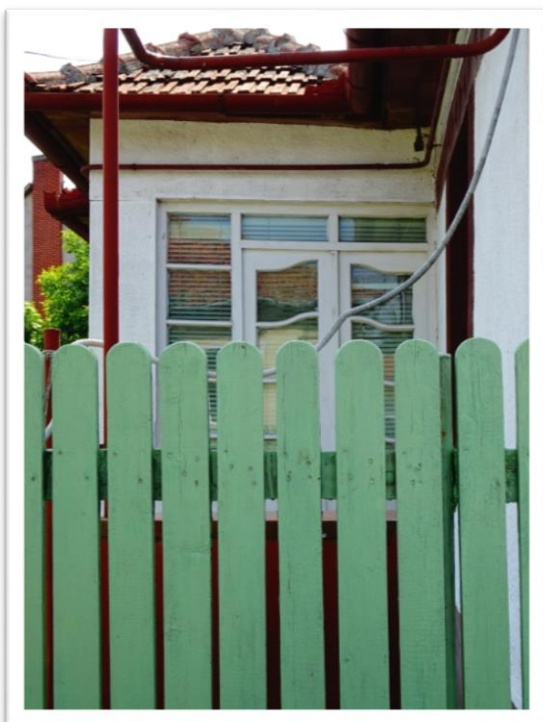

A modernebb épületek ablakai már méretükben is és szárnyaik számában is megnövekedtek. Naposabbá, világosabbá vált a szoba.

Az ajtók a külvilág felé nyitják meg a házat, ugyanakkor a magánszférát le is zárják. Sokszor homlokzatokon ajtókkal nem találkozunk, csak a bejárati kapu enged be az udvarra és sok esetben hátulról a kert felé nyílik a bejárat. A kapu egyszerre elválaszt és beenged, szimbolikus jelentésű.

A régi időkben a tornácos házak tornác végeinél alakították ki a bejáratot, és a kapu minden esetben tömör fa kapuzat volt.

Később a modernebb házak ajtaja a verandára nyílt, amely jellemzően fűtetlen, nagy üvegablakú helyiség volt, melynek üvegtáblái sokszor igen szépen megmunkált fa ablakkeretezések és osztások voltak.

Később a házak bejárata oldalra, vagy a hátsó részre nyílt és nem képezett utcai homlokzati elemet. Ez egyrészt a kertkapcsolatot tette közvetlenebbé, másrészt vagyonvédelmi okai is voltak.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Jellemzően a régi típusú házakat meszelték és a fertőtlenítés miatt is leggyakrabban fehér színűek, míg a lábazat eltérő sötét színű. A kockaházaknál a kőporozás terjedt el fehér vagy sárgás, drappos színvilággal. A modernebb épületek homlokzatfestékekkel felületkezelték és jellemzően sárgás színekkel színezik.

Javasoljuk a visszafogott színvilág alkalmazását, kerüljük a túl erős, rikító színek használatát.

A tipikus kockaházaknál jellemzően kőporozást használtak, sok esetben felületi mintával gazdagítva. Jellemzően sárga, drappos színeket használtak, melyekhez barnás színű lábazat és nyílászáró illett. A színvilág nem olyan kontrasztos, mint a hagyományos fehér – sötétbarna színezés esetén.

A modernebb épületeknél is kedvelt a pasztelesebb, visszafogottabb színvilág. Gyakran a homlokzaton az ablakokat ablakkeretezéssel emelik ki. A ház külső megjelenésének szép példája, ha a kerítés, a lábazat az ereszdeszkázat, a széldezska és a falfelület harmoniában van egymással, amely akkor érhető el leginkább ha 2, maximum 3 színt alkalmaznak és nem rikító, hanem egymáshoz illő színeket választanak.

RÉSZLETEK

Az épületek díszei, értékei a részletek, melyek egy-egy homlokzati stukkót, ablakkeretezést, vagy éppen nyílászáró részletet, tornác oszlopot jelentenek. Ezek nélkül a részletek nélkül az épület egy lenne a sok közül, de ezek az apró díszítések teszik igazán egydivé a házakat.

Jászsószentgyörgyön kevés faragott oromzat maradt fenn, mára több házat átépítettek, vagy lebontottak és a helyére új épült. A meglévő oromzatok megtartása éppen ezért nagyon fontos.

A tornácdíszítés szép példája, amikor az apró részletek kimunkáltak és egyedi megjelenést kölcsönöznek a háznak, melynek fő díszítő eleme a tornác.

Jászsószentgyörgyön jellemző volt az apácarácsos díszítőelem, mely a falazott oszlopok közötti térközüket töltötte ki a tornác felső részén.

A műemlék templom kapuzatának szép részlete egykori mesterek keze nyomát dicséri.

KERÍTÉSEK

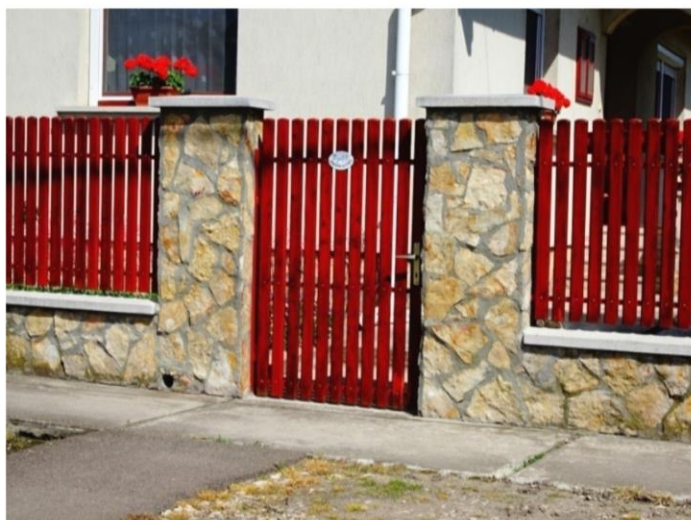
A kerítések Jászsós-szentgyörgyön többfélék, azonban utcán belül magasságuk közel azonos és áttört kivitelűek. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lábazatot és oszlopok között fa pallók töltik ki. A jellemzően előkert nélküli házaknál a kerítés közvetlenül a ház homlokzati falának folytatásában épült. Fennmaradtak még a régi típusú deszka kerítések jellemzően szürke színben.

Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

Ma már a kerítéseket nem egyedileg gyártják, hanem legtöbb esetben készen vásárolják meg. A megvásárolt elemeknél ügyeljünk arra, hogy a kerítés lábazata és oszlopok harmonizáljanak a kerítésmezővel.

KERTEK

A belterületen jellemző a kertművelés. A csak kertes családiházakból álló településen a ház elengedhetetlen tartozékai a kertek. A környezetük iránti igényesség azonban az ottlakókat ösztönzi arra, hogy a házuk előtti közterületet ápolják, műveljék.

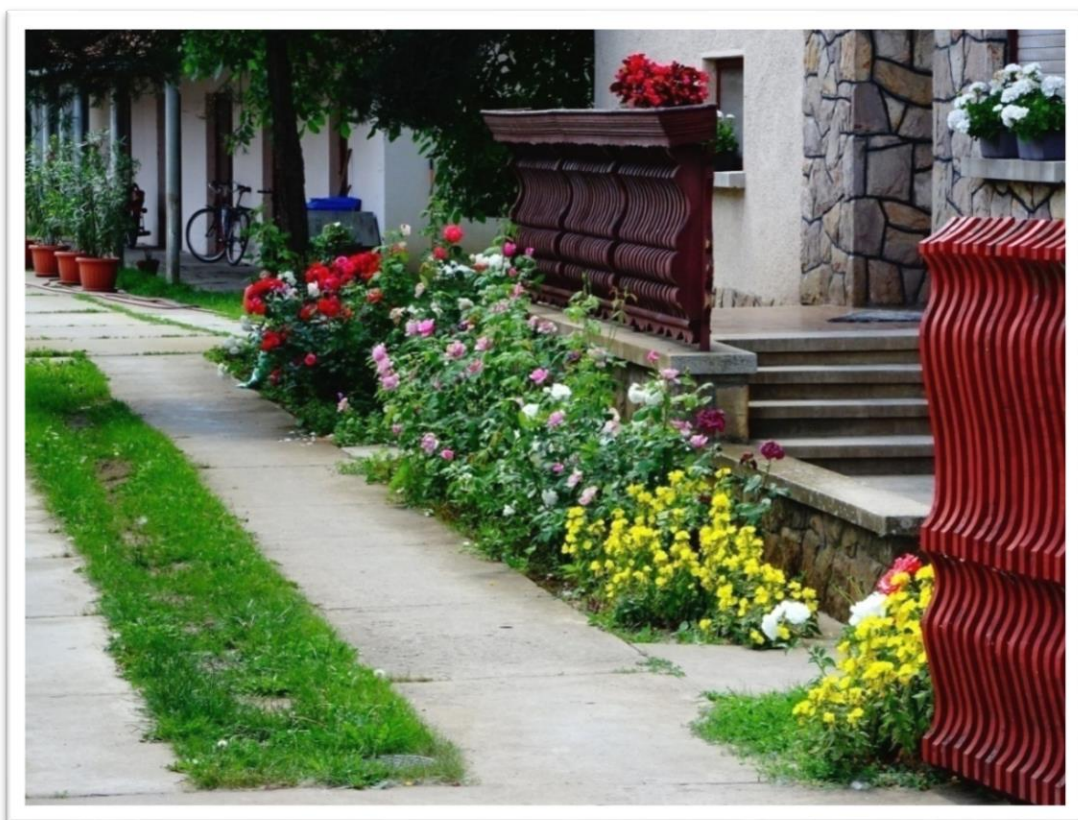
A kertek egy része pihenőkert, füvesítéssel, néhány bokorral, cserjével.

A kertek másik nagy típusa a konyhakert, mely a család számára a mindennapok zöldségeit, gyümölcsseit biztosítja és sok helyen a kertek egy részén állattartással foglalkoznak.

Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kialakítása.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

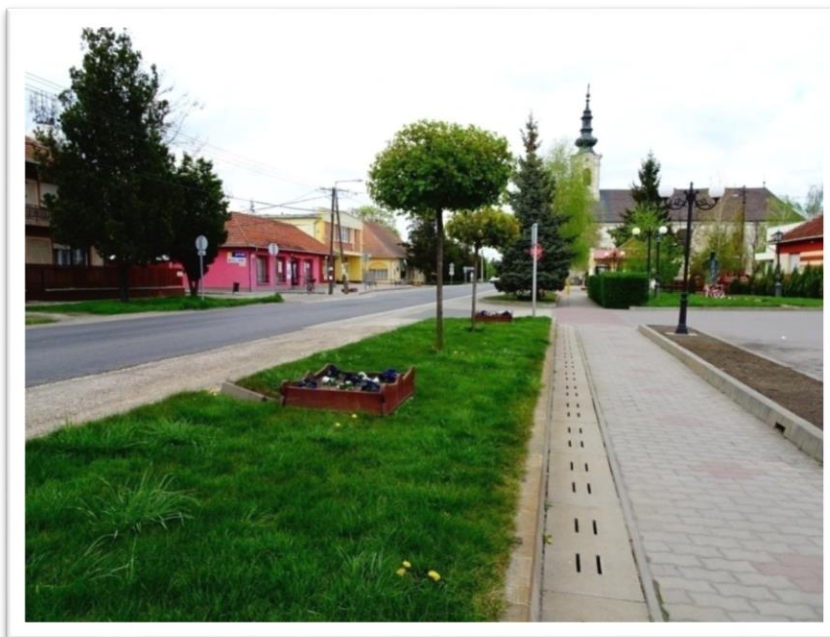
UTCÁK, TEREK

Jászalsószentgyörgy utcáit járva megfigyelhetjük a jellemző beépítési módot, az épületmagasságokat, a homlokzatok sokféleségét. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, jellemző homlokzatmagassághoz, tetőformához. A rendezett utcakép a település dísze. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől élhető és szerethető egy település. Gondosan válogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

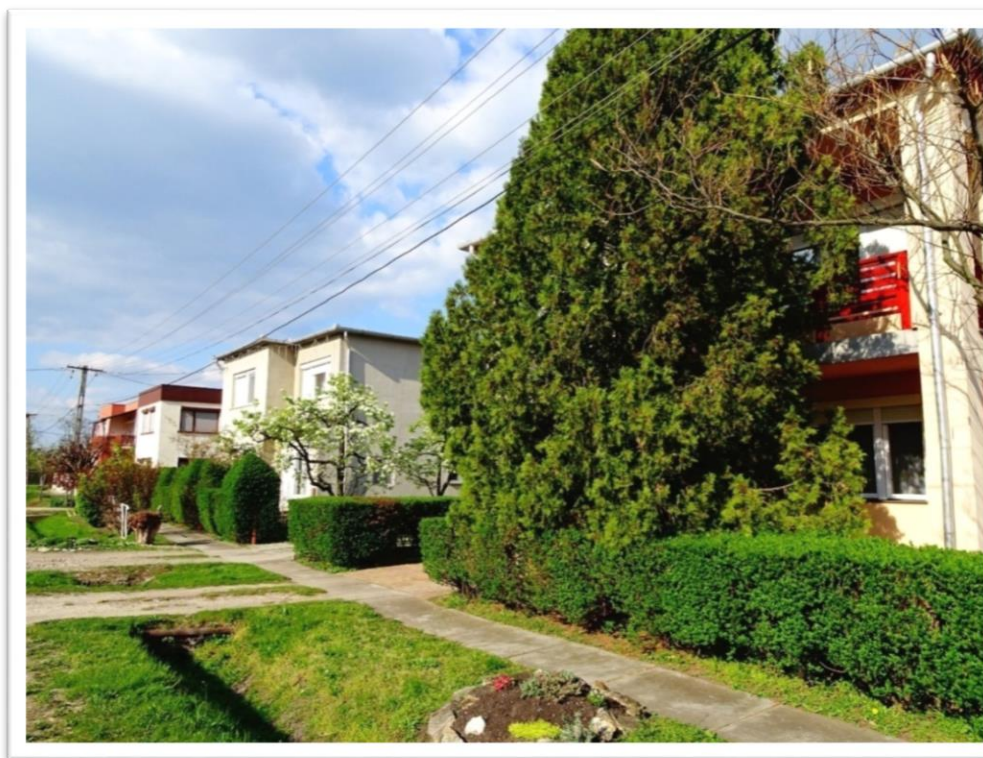

Egy-egy ízlésesen beültetett, ápolt közterületi virágláda rendezett, egyedi településképet varázsol.

A virágzó növények jól összeválogatott színe, üde színfoltja az utcának, tereknek. Próbáljuk folyamatosan virágzó növényvel beültetni az ágyásokat, a sziklakertek kialakításánál pedig törekedjünk arra, hogy az élő növények minden évszakban virágozzanak.

A felületek növényekkel való takarása a klíma miatt is fontos, azonban ügyeljünk arra, hogy kúszónövénynek olyant válasszunk, amelyik a ház szerkezetét nem károsítja.

Jó ötletekkel, egyedi díszítéssel különös hangulatot varázsolhatunk az utcának. Nemcsak a komfortérzetünk lesz ezáltal jobb, hanem így érezhetjük otthonosnak és igazán magunkénak a települést.

Sokszor a kerítés előtti közterületet ápolják, gondozzák, így az épületek környezetbe illesztése sokkal szebb, egy kulturált esztétikus települési környezet jön létre. A közterületi utcaszépítésnél ügyeljünk arra, hogy az utcában egységes zöldfelület jöjjön létre, lehetőleg a csapadékvíz elvezető árkokat tartsuk karban, hogy funkciójukat el tudják látni és olyan élől vagy egynyári növényeket válasszunk, amelyek a klímát jól bírják, dekoratívak és az utcadíszítés eredményeként mindig legyen virágzó növény a zöldterületen.

A település központjában és két szélén egészen sajátos, rendkívül impozáns klasszikus formákat megjelenítő buszmegállók is biztosítják a településen átutazóknak vagy ide buszközlekedéssel érkezőknek a valóban egyedi megjelenést.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

A jó példák között néhány olyan jászsós-szentgyörgyi példát emelünk ki, mely épületek környezetbe illők, visszafogott színvilágukkal nem tűnnek ki, azonban harmonikus megjelenésük, rendezett környezetük, több esetben a településre jellemző anyaghasználatuk és formai megjelenésük példaértékű.

Sok esetben nemcsak az új épületek lehetnek szépek, hanem a több évtizeddel ezelőtt épült akár típus épület is lehet jó példa, ha karban van tartva, rendezett és a környezetével együtt egy kellemes települési környezetet mutat.

130 éves "kulákház" harmonikus, régies stílusban felújítva.

Klasszikus polgári ház, rendkívül aprólékosan és szép kivitelben felújítva.

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Jászalsószentgyörgyön a sajátos építményfajtákhoz soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket, és egyéb minden mástól különböző építményeket.

A településen kevés a reklám és hirdetőtábla és nem is kívánatos hivalkodó hirdetőeszközök elhelyezése. A reklámtábla legyen környezetbeillő, lehetőleg természetes anyaghasználatú és szépségével tűnjön ki, ne pedig hívalkodjon.

A település üdvözlőtáblája a virágbeültetéssel egyszerre figyelmet vonzó és dekoratív.

Jól látható, szép kivitelű útbaigazító táblák a település turisztikai célpontjaihoz.

*A vadaspark útbaigazító táblája igazán ötletes és környezetbeillő,
egyszerre figyelemfelhívó és természetes.*

A belterületen, a hirdetőtáblák lehetőleg egységesek legyenek és esztétikus kivitelezésük vonzza a tekintetet ne pedig zavaró, oda nem illő színűk.

A közterülethez a különböző díszítőelemek éppennygy hozzátartoznak, mint az utcafásítás. A teresedések informatív dekorálásának két szép példája az óra elhelyezése és a faragott közterületi szobor.

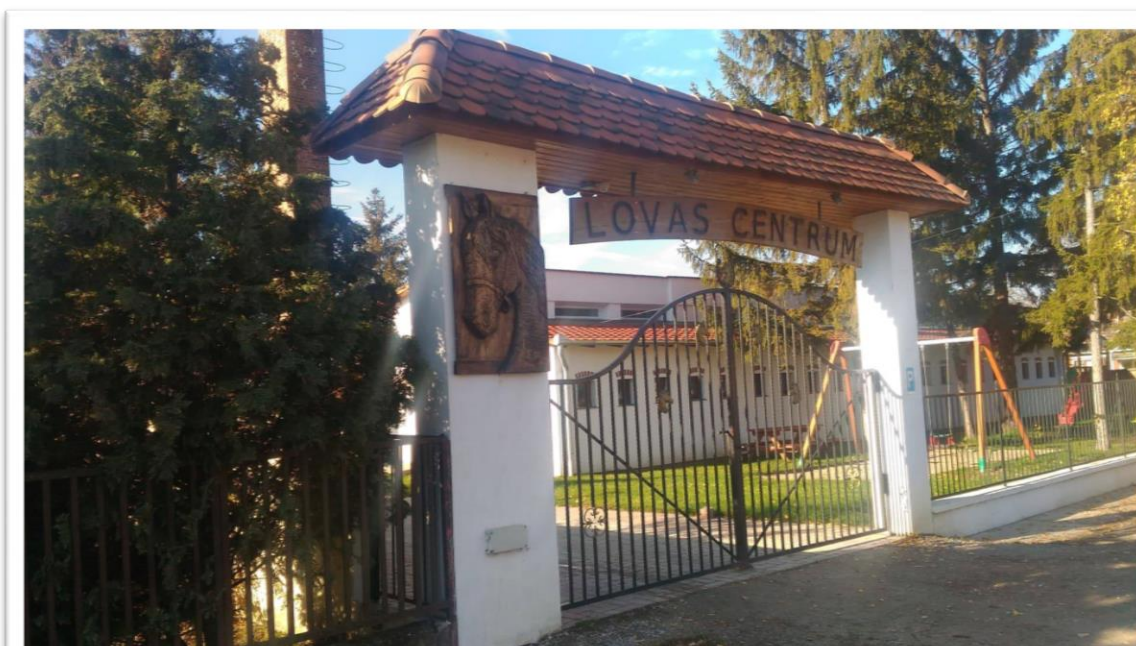
Ötletes, időszakos hirdetőtábla, amelynél ügyeltek a mondanivalóra és azt szép kivitelben közhírelték.

Egyes hivataloknak, intézményeknek is lehet környezetbeillő felírata, mely egyszerre közli a mondanót, ugyanakkor rendezett környezetben állítva az utca díszítőelemévé válik.

Az adott tevékenységhez jól megválasztott, nívós cégér a lovasudvar természetes anyagból elkészített felírata és faragott emblémája, mely a kapuval egységet képezve, esztétikus megjelenést biztosít.

A reklámfeliratok ne legyenek rikító színűek és villódzó neon táblák, hanem lehetőleg a homlokzathoz illő cégeket válasszunk. Egy – egy stilszerű, jól megválasztott felirat legalább olyan figyelemfelkeltő, mintha tájidegen hivalkodó táblát választanánk, ugyanakkor esztétikusabb és településképhez, környezetbe illeszthető, valamint az épülettel harmonizál.

Településképi szempontból meghatározók Jászsószentgyörgyön a szépen kivitelezett egységes buszmegállók.

Készült:

Jászalsószentgyörgy Községi Önkormányzat megbízásából 2017. évben

Készítette:

*Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.
Kiszelovics Ildikó vezető településtervező
Kiszelovics Attila*

Főépítész:

Kiszelovics Ildikó

A kézikönyv készítésénél felhasznált források:

- *Adatok Szolnok Megye Történetéből (Levéltári kiadvány)*
- *Jászalsószentgyörgy község honlapja*
- *Lukácsi László : Jászalsószentgyörgy temetője és védett sírkertje*
- *Településrendezési terv (Régió Kft.)*
- *Katonai felmérés térképei*